

THE ROMANIAN FAIRYTALE THEME

Maria Movilă (Popa)

PhD Student, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: Romanian fairytale themes are rich and varied. The general appearance of reality is surprised in an artistic manner in literary works. The fairytale theme is not a "scheme" but an "internal force", unexpressed verbally but felt through storytelling. It usually occurs in the initial episode, and can be seen in different tales, so it can be modified, modernized, and adjusted. In fairy tales, we can talk about general themes and specific themes. The general theme is the fundamental unit which provides consistency to the narrative discourse. Specific, secondary themes illustrate the main theme through details. They are the expression of the narrator's way of thinking and of the surrounding world. In fairy tales, the themes are traditional, so permanent and universal. They are itinerant; we see them in several places and move within defined limits. The most common fairytale themes are historical (mythological, legendary, and anthropological). Along with these, storytellers develop current themes, related to the profile of the society, as they evolve together. Fairytales express aspects of life like love, hatred, jealousy, kindness, malice, envy, treachery, didactic moralizing themes, as well as humorous, legendary, mythological, and absurd ones. Fairytales are figments that illustrate oppositions such as: goodness / malice, beauty / ugliness, dynamism / passivity, truth / lie, courage / cowardice.

Keywords: theme, love, legendary, mythological, didactic moralizing, humorous, absurd

Tema basmelor este bogată și variată. Aspectul general al realității este surprins artistic în opera literară, dar circulă și dincolo de aceasta (în muzică, teatru, pictură, sculptură). În planul literaturii, tema constituie transfigurarea realității prin intermediul subiectivității creatorului. Un număr de situații și motive se pot reduce la o schemă foarte generală, care poate să apară în mai multe opere și care primește o culoare și o interpretare particulară. Transformările și îmbinările temelor produc aparenta bogăție tematică a literaturii.¹ Analizând basmele din punct de vedere psihanalitic, sub aspectul impactului pe care îl au asupra copilului, Bruno Bettelheim consideră că „temele basmelor nu sunt simptome nevrotice, ceva ce trebuie înțeles în mod rațional pentru a nu-l lăsa mai bine deoparte. Aceste teme sunt resimțite ca fiind miraculoase de către copil, deoarece el se simte înțeles și apreciat în adâncul sentimentelor, a speranțelor și a neliniștilor sale, fără ca toate acestea să fie forțate și analizate în lumina dură a unei raționalități care este încă peste puterea lui de pricepere. Basmele îmbogățesc viața copilului și îi oferă bucurie doar pentru că el încă nu știe prea bine cum au putut aceste basme să-și exercite farmecul asupra lui.”²(trad. noastră)

Tema basmului nu este o „schemă”, ci o „forță internă”, nemărturisită verbal, dar resimțită în povestire. „În virtutea ei se organizează întreg materialul fabulativ. Până la o anumită limită, tema se confundă sau face concurență unui alt element, intrigii. Devenind astfel o predominantă de seamă a operei, ea se transformă într-un magnet care polarizează în juru-i cele mai mici

¹ Cf. Mircea Anghelescu, *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei, București, 1976, p. 435.

² Bruno Bettelheim, *Psychanalyze des contes de fées*, Ed. Robert Laffont, Paris, 1976, p. 37.

detalii.”³ Tema apare de obicei în episodul inițial, iar aceeași temă se poate întâlni în tipuri diferite de basme, astfel că ea poate fi modificată, modernizată, „reajustată la gustul și preocupările auditoriului.” Unele teme sunt *supranaturale*, implicând prezența unor forțe miraculoase. Răpirile de către ființe fantastice sunt cele mai frecvente. Aștrii cosmici (soarele, luna și celelalte constelații) sunt răpiți de către zmei sau o babă cu puteri miraculoase. În alte basme, răpirile se reduc la fetele de împărat, răpitorii fiind tot zmei sau iele. Alte răpiri apar ca niște încălcări agresive ce se repetă până ce apare eroul ce le va pune capăt: merele furate din mărul de aur.⁴ Alte teme *fantastice* întâlnite în basme sunt: copilul care plânge în pântecul mamei înainte de a se naște, balaurul care stăpânește unica fântână și nu dă apă decât pentru cap de om, tânărul care pleacă să găsească tinerețe fără bătrânețe sau pasărea miraculoasă care, prin cântecul ei, vindecă pe împăratul suferind de o boală incurabilă. Prin acestea basmul transmite o experiență acumulată îndelung și dă lecții de etică.⁵ Există unele teme ale basmelor care înfățișează anumite *practici ale unor rituri străvechi*: fata care este devorată de balaurul din fântână, obligația funebră de a păzi mormântul tatălui, maltratarea mortului rămas dator, interdicția de a încălca un anumit teritoriu sau munte. Alte basme au teme care reflectă *credințele curente*, despre destinul eroului prescris de ursitori (să moară înecat sau trăsnit, să-și omoare părinții, noul-născut să ia fata boierului). Cele mai multe teme se referă la *condițiile vieții* omenești, la realitatea cotidiană. Apare astfel criza familiei fără copii, lipsa unui moștenitor, căutarea unui soț sau a unei soții de către eroii tineri. Această temă a căutării are o desfășurare mai largă, cuprinzând acțiunea până la deznodământ care reprezintă rezolvarea situației inițiale. Temele inspirate din *viața cotidiană* sunt diverse: soldatul lăsat la vatră la adânci bătrânețe, pescarul disperat că nu poate prinde peștele necesar, mama vitregă intolerantă cu copiii moșneagului, omul milos cu animalele suferinde sau rănite, împăratul care trebuie să dea ostatec, dar are numai fete, copilul ce se rătăcește prin pădure. Aceste teme sunt în contrast cu restul narațiunii, deoarece acțiunea trece ușor în domeniul fantastic, cu detalii realiste și întâmplări miraculoase, excepție făcând doar basmele nuvelistice.⁶

În basme se poate vorbi de *teme generale* și de *teme particulare*. Tema generală este fundamentală, conferind unitate discursului narativ. Temele secundare ilustrează prin detalii tema principală, ele fiind expresia modului de gândire al povestitorului și al lumii înconjurătoare. Și în basme, temele sunt *tradiționale*, deci permanente și universale. Particularitatea pe care o au în plus față de temele literaturii scrise, este faptul că ele sunt *itinerante*, le întâlnim în mai multe locuri și circulă în limite mai definite. Cele mai frecvente teme ale basmelor sunt cele *istorice* (mitologice, legendare, antropologice). Alături de acestea, povestitorii dezvoltă și teme *actuale*, corelate cu profilul societății, iar basmul evoluează o dată cu aceasta. Basmul exprimă aspecte ale vieții ca: dragostea, ura, gelozia, bunătatea, răutatea, invidia, perfidia, teme didactic-moralizatoare, umoristice, legendar-mitologice, absurde.⁷ Basmul este astfel o plasmuire în care sunt înfățișate cupluri de opoziții precum: bunătate/răutate, frumusețe/urâtenie, dinamism/pasivitate, adevăr/minciună, curaj/lașitate.

Basmele au o tematică comună cu a literaturii, dezvoltând teme majore ce se referă la om, la viață, la societate. Una dintre aceste teme este dragostea, cu diversele sale aspecte: dragostea

³ Cf. Gheorghe Vrabie, *Proza populară românească*, Editura Albatros, București, 1986, pp. 50-51.

⁴ Cf. Ovidiu Bârlea, *Folclorul românesc. Momente și sinteze*, vol I, Editura Minerva, București, 1981, pp. 193-194.

⁵ Cf. Ovidiu Bârlea, *Antologie de proză populară epică*, vol I, Editura Pentru Literatură, București, p. 58.

⁶ Cf. Ovidiu Bârlea, *Folclorul românesc. Momente și sinteze*, ed. cit., pp. 194-195.

⁷ Cf. Gheorghe Vrabie, *op.cit.*, pp. 51-52.

față de ființa iubită, față de mamă, dragostea mamei pentru copii, gelozia, ura, chiar a mamei pentru fiica vitregă, dragostea dintre frații (de cruce), ura, invidia, perfidia unora față de alții.⁸

Tema dragostei

În centrul acțiunii basmului stă aventura eroului, iar sentimentul erotic este considerat un „*simplu pretext*”, afirmă Gheorghe Vrabie. Cu toate acestea, este obsedantă dorința eroului da a-și găsi perechea, de a avea familie și copii, iar sentimentul de dragoste mișcă sufletele. Cealaltă „față” a iubirii impresionează prin dramatism: fata izgonită pe nedrept, soția care trebuie să-și părăsească căminul înainte de a fi născut, soțul rămas singur.

Tema cuplului *om- animal sau pasăre* este foarte veche, având origini orientale. În basmul antic *Amor și Psyché* de Apuleius se pot identifica unele trăsături; „așa cum se întâlnește în colecțiile din secolul al XIX-lea ale mai multor popoare, povestirea are toate atributele unei proze moderne. Legendară a rămas doar încifrarea simbolică: logodnica-turturică, bufniță, sau broască; logodnicul-porc.”⁹ În basmul *Broasca țestoasă cea fermecată*, de Petre Ispirescu, sentimentul de dragoste este exprimat într-un mod romantic. Fiul de împărat „se uită drept în ochii broaștei și simți un nu știu ce, coala la inimioară, pare că îl săgetase ceva.”¹⁰

Logodnica-pasăre, ființa metamorfozată, fie ea turturică sau bufniță, creează starea de senzațional în basm. Fiul de împărat, încercând s-o vâneze, „...simți nu știu cum, nu știu de ce, că îi ticăia inima. După ce se întoarse acasă, era tot cam galeș”¹¹ (*Zâna Munților*, Petre Ispirescu). Relația amoroasă între om și animal sau pasăre este stranie, bizară, iar rolul povestitorului este acela de a crea, de a improviza, prin imagini noi, cu semnificații tipice aceleași. Metamorfoza acestor ființe fabuloase este realizată artistic. În basmele românești „predomină latura erotică, îmbrăcată în haina alegorică, misterioasă”¹²

Dragostea dintre fiul de împărat și „găinăreasă” este formulată ca fiind relația dintre o ființă umilă și una ideală, de obicei dintr-o clasă superioară (împărat, boier, stăpân). În basmele europene franceze și germane, eroina este o cenușăreasă (*Cendrillon*, *Aschenputtel*). Față de versiunea română, acestea diferă prin stratul etnofrafic și atmosfera fabuloasă. În basmul francez primează politețea, în cel german gelozia, iar în cel românesc dragostea incestuoasă.¹³ Un *alter ego* masculin al Cenușăresei este eroul din basmul *Făt-Frumos cu părul de aur*, de Petre Ispirescu. Acesta e slugă la grădina împărăției și ajunge să se căsătorească cu fata de împărat. Basmul se distinge prin limba poetică și imaginile artistice variate. Tema *iubirii licențioase* este dezvoltată în basmul *Cele douăsprezece fete de împărat și palatul fermecat*, de Petre Ispirescu. Viața nocturnă conține elemente moderne cum ar fi petrecerea cu chefuri, dansul besmetic, până ce fetele de împărat rup mai multe perechi de pantofi. Latura modernă a temei „se colorează arhaic, în sensul tradiției fabuloase.”¹⁴ Eroul, de condiție modestă, capătă puterea de a se face nevăzut și asistă, pe tărâmul unde ajunge, la dansul fetelor. Basmul *Înșir-te mărgăritari* are aceleași implicații tematice cu cel al Cenușăresei. Eroina, o fată din popor, dorește să se căsătorească cu fiul împăratului sau cu feciorul de boier: „De m-ar lua pe mine feciorul ăla de

⁸ *Ibidem*, pp. 55-56.

⁹ Cf. Gheorghe Vrabie, *op.cit.*, p. 62.

¹⁰ Petre Ispirescu, *Legende sau Basmele românilor*, Editura Minerva, București, 1989, p. 57.

¹¹ *Ibidem*, p. 138.

¹² Cf. Gheorghe Vrabie, *op.cit.*, p. 63.

¹³ *Ibidem*, p. 64.

¹⁴ *Ibidem*, p. 66.

boier ce trece p-aci, eu i-aș face doi feți-logofeți, cu totul și cu totul de aur, zise fata cea mică”¹⁵ (*Înșir-te mărgăritari*, Petre Ispirescu) În *Ciobănașul cel isteț sau țurloaiele blendei*, tema este asemănătoare, un ciobănaș vrea să se căsătorească cu fata de împărat. Ceea ce este diferit în acest basm se leagă de motivele tradiționale. Este vorba de semnele pe care le avea fata și trebuiau ghicite. „Fata noastră va lua de bărbat pe acela, zise împărăteasa, care îi va ghici semnele ce are pe trup.” Semnele erau „sorele în piept, luna în spate și doi luceferi în cei doi umeri”¹⁶.

În basmul *Împărăția Arăpușcâi*, cules de Dumitru Stăncescu, „un soi de noveletă cultivată îndeosebi în literatura evului mediu italian sau francez”¹⁷, fiii de împărat nesocotesc interdicția de a intra pe moșia zânei vecine, iar frumusețea acesteia devine obsesie pentru mezin. „În povețele lui părintești, împăratul îi sfătuia să lupte înainte mereu, după ce-o muri el,[...] și să supuie pe toți vecinii ca să se mărească țara lor, dar să nu care cumva să intre în împărăția Arăpușchii,[...] că acolo le rămân oscioarele...”¹⁸ În *Crăiasa Zânelor*, cules de Ion Pop Reteganul eroii au intrat în camera interzisă de tatăl-împărat și au găsit un tablou care simboliza „un chip de muiere atât de frumoasă, cum nu mai văzură nicicând; amuțiră când o văzură și nu-și mai putură ridica ochii de pe ea.”¹⁹ Feciorii de împărat s-au îndrăgostit de această ființă misterioasă, care era de fapt „Zâna Zânelor, Crăiasa lor.” Mezinul va fi acela care va ajunge la ea și o va cuceri, iar vorbele sale exprimă totul:

„Draga mea, așa a fost să să întâmple, veacul zânelor a trecut, iar tu a fost scris să-mi fii soția mea, crăiasa mea”²⁰. Tema dragostei este comună unui număr mare de basme românești. Eroii se îndrăgostesc de ființe ideale, pleacă în căutarea lor și fac orice ca să le găsească. Gh. Vrabie consideră că subiectul basmului se datorează aceluiași mecanism ficțional, cu o fabulație diferită. Deși tematica erotică reprezintă axa principală a evenimentelor, cititorul este interesat de fabula eroică, creată din situații din cele mai stranii.²¹

Dragostea dintre frații (de cruce) este o temă frecventă în basmul fantastic românesc. Această temă poate avea valoare primordială, evenimentele fabuloase din basme o ilustrează alegoric foarte bine. Doi copii născuți în împrejurări bizare (mamele, o împărăteasă și o bucătăreasă mănâncă pește) devin frați buni, de cruce și mai mult decât atât seamănă fizic foarte bine. Dragostea de frate este ilustrată prin faptele de vitejie pe care le săvârșește unul pentru celălalt. Măr și Păr erau „unul ca și altul, parcă ar fi fost chiar frați gemeni. [...] Odată fiind amândoi în pădure la vânt, s-au făcut frați de cruce, jurându-și dragoste vecinică.”²² (*Măr și Păr*, Ion Pop-Reteganul)

Dragostea dintre frate și soră este o altă temă ce apare în numeroase basme. Frații care sunt izgoniți în pădure de către mama vitregă, își petrec viața ca primii oameni. Însă potrivit unor simboluri primare, cel care bea apă din urmă de animal se transformă în animal. Astfel fratele se transformă în cerb, „cum bău se făcu cerb, dar așa frumusețe de cerb că s-ar fi oprit vântul din adiere și ar fi încetat păsările ciripirile.”²³ Iubirea dintre cei doi frați nu moare, fratele-cerb ajutându-și în continuare sora și urmând-o peste tot. (*Cerbul de aur*, Dumitru Stăncescu)

¹⁵ Petre Ispirescu, *op. cit.*, p. 74.

¹⁶ *Ibidem*, pp. 181-185.

¹⁷ Cf. Gheorghe Vrabie, *op.cit.*, p. 68.

¹⁸ Dumitru Stăncescu, *Cerbul de aur*, Editura Minerva, București, 1985, p.26.

¹⁹ Ion Pop Reteganul, *Povești populare*, Editura Facla, Timișoara, 1989, p.68.

²⁰ *Ibidem*, p. 78.

²¹ *Ibidem*, p. 70.

²² *Ibidem*, p. 189.

²³ Dumitru Stăncescu, *op.cit.*, p. 20.

Ura și perfidia (mamei, a fraților sau a surorilor) este ilustrată în multe basme românești. Mama devine, indirect, dușmanul propriului fiu, datorită încercărilor la care este supus eroul, de către zmeu. Se dovedește totuși că dragostea de mamă e mai mare decât orice, fiul luptă și își salvează mama din brațele zmeului.²⁴ (*Voinicul cel fără de tată*, Petre Ispirescu) Vitregia surorii față de frate este un alt aspect tematic urmărit în basme. Frații sunt izgoniți de mama vitregă, ajung la palatul unor zmei, iar fata devine iubita zmeului. Aceasta îi dorește moartea fratelui său. „Într-o zi zmeul se vorbi cu sora băiatului ca să-l omoare, și să scape de el.”²⁵ (*Copiii văduvului și iepurele, vulpea, lupul și ursul*, Petre Ispirescu) Tema vitregiei fraților mai mari față de mezin apare frecvent în basmele fantastice românești. Superioritatea fratelui mai mic atrage invidia fraților mai mari, dar acesta știe să se apere. Mezinul coboară pe tărâmul celălalt, salvează fetele de împărat și le trimite de soții celor doi frați mai mari. Aceștia, drept „răsplată”, vor să-l omoare. Binefacerea fratelui cel mic se răsplătește prin dușmănie, chiar din partea fraților. „El simțise[...] că frații săi îi poartă sâmbetele și, când se mai lăsă frânghia ca să-l ridice și pe el, dânsul legă o piatră și puse căciula deasupra ei, ca să-i cerce; iară frații dacă văzură căciula, socotind că este fratele lor cel mic, slăbiră vârtejile și deteră drumul frânghiei care se lăsă în jos cu mare iuțeală, ceea ce făcu pe frați să creadă că Prâslea s-a prăpădit.” (*Prâslea cel Voinic și merele de aur*, Petre Ispirescu)²⁶

Teme legendar-mitologice

Basmul folcloric a fost considerat mult timp ca fiind o parte a unei vechi mitologii. Numeroase mituri greco-latine continuă să supraviețuiască în conștiința unor povestitori.²⁷ Basmul *Fata din dafin* de I. C. Fundescu dezvoltă un subiect despre mitul zeiței grecești Daphne. Aceasta, fiind urmărită de zeul Apollo care s-a îndrăgostit de ea, își roagă tatăl să o metamorfozeze în dafin. De atunci arborele a rămas planta favorită a lui Apollo. Povestitorii de basme au păstrat doar ideea acestui mit și au transferat pe seama arborelui puterea miraculoasă de a ascunde. În acest arbore locuiește o „fată cu părul cu totul și cu totul de aur; ea era așa de frumoasă, încât la soare te puteai uita, dar la dânsa ba!”²⁸ Fiul de împărat o vede după ce fata rostește formula magică : „*Deschide-te dafin verde/ Să iasă fata curată/ De soare nevăzută/ De vânt nebătută/ De ploaie neudată/ De voinic nesărutată.*”²⁹ Arborele nu-i mai oferă adăpost fetei frumoase, în momentul în care acesta nu mai este neprihănită. Povestirea capătă un sens modern, se transformă într-o dramă, rar întâlnită în proza folclorică românească, fata spânzurându-se, dar salvată în ultimul moment de către fiul de împărat.³⁰ În basmul *Cele trei rodii aurite*, de Petre Ispirescu, tema sugerează aceeași legătură între om și vegetal, zânele se adăpostesc în arbore, fiind închise în rodii sau în năramze. „Fata cea frumoasă zise copacului să se lase în jos și el se lăsă; apoi se puse în el și se ridică.”³¹

Mitul despre Perseu sau Sf. Gheorghe în luptă cu balaurul este tratat într-un mod nou, modern. Eroul este un cavaler care luptă cu balaurul pentru a-și arăta dragostea și vitejia pentru fiica împăratului. (*Balaurul cel cu șapte capete*, Petre Ispirescu) Basmul românesc conține

²⁴ Cf. Petre Ispirescu, *op. cit.*, pp. 104-115.

²⁵ Petre Ispirescu, *Basme*, Editura Simpla, București, 2008, p.311.

²⁶ Petre Ispirescu, *Legende sau Basmele românilor*, ed.cit., p. 99.

²⁷ Cf. Gheorghe Vrabie, *op.cit.*, p. 82.

²⁸ *Antologie de literatură populară, vol. II, Basmul*, Editura Academiei, București, 1956, p. 159.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ Cf. Gheorghe Vrabie, *op.cit.*, p. 82.

³¹ Petre Ispirescu, *Basme*, ed. cit., 2008, p.333.

numeroase structuri și simboluri mitologice, dar de remarcat este capacitatea povestitorului de a crea cu ajutorul fabulației, „o mitologie ca suport artistic” necesară povestirilor sale.

Teme didactice-moralizatoare

Valoarea formativă a basmelor constă în faptul că ele stimulează procesele cognitive și afective, contribuind la formarea trăsăturilor de caracter. Conținutul acestora este prezentat într-o formă accesibilă ce problematizează existența. Discursul narativ al basmului are funcția de educare a simțului logic, didactică. Aceasta îl determină pe cititor să caute justiția, adevărul. Basmele sugerează o conduită orientată spre fapte bune, urmând ca acestea să fie răsplătite.³² Ideea moral-didactică o întâlnim și în basmul *Fata moșului cea cuminte*, de Petre Ispirescu. O sumă de clișee fabuloase sunt înnodate în așa manieră să demonstreze însușirea enunțată în titlul basmului. În alte basme subiectul este fundamentat pe o serie de întrebări dintre cele mai ingenioase, urmate de răspunsuri subtile, din sfera didactico-moralizatoare (*Fata săracului cea isteasă*, Petre Ispirescu). Din perspectivă formativă, conținutul basmelor și mai ales eroii imprimă cititorului pasionat o „înclinare imitativă.” Conflictul îl determină pe cititor să se substituie, fictiv și subiectiv, în aventurile eroului.³³ Aspectele didactice și moralizatoare ale basmului fantastic sunt variate ilustrând dragoste, ură sau aventură, iar ceea ce face farmecul tratării unor asemenea teme este învelișul fantastic sub care sunt ascunse.³⁴

Teme umoristic-absurde

Basmele care tratează această temă au subiecte fabuloase în care întâlnim idei despre prostia sau iscusința zmeilor sau despre dorința unor bătrâni de a avea copii. Tipul acesta de basme au o structură comună în multe puncte cu basmele fantastice, fără să mai surprindă evoluția împăraților, a zânelor sau a eroilor năzdrăvani ajutați de obiecte miraculoase. Basmul *Degețel (Le petit Poucet, Daumesdick)* este unul semnificativ pentru această temă. Geneza acestui basm a fost îndelung dezbătută. Se consideră a avea origine indiană, că ar reprezenta lumina dimineții sau adolescența. Gheorghe Vrabie consideră că povestitorii acestui basm au fost „stăpâniți de umor și ironie, de o dorință de a fantaza, la mijloc fiind un simplu joc de amuzament fără vreun substrat arhaic.”³⁵ În basmul ardelenesc *Stan Bolovan*, de Ion Pop-Reteganul întâlnim tema umoristică la adresa sărăciei. Alte câteva basme în care tema umoristică și ironică se întrepătrund sunt *Iapa cea de trei zile lungă*, de I. G. Sbiera, *Ciobănașul cel isteț*, *Cotoșman năzdrăvan*, de Petre Ispirescu.

Analiza basmului din perspectivă tematică scoate în evidență faptul că ne aflăm în fața unei opere cu structură proprie. Relația dintre instanțele comunicării, povestitor, actanți este foarte strânsă. Povestitorul creează, după regulile basmului, o linie obiectivă, iar relația dintre materia basmului și actanți este transferată asupra lor. Tematica basmelor cu acțiunile întreprinse de eroi au o logică specifică prozei fantastice, afirmată cu consecvență.

Bibliografie

1. *Antologie de literatură populară, vol. II, Basmul*, Editura Academiei, București, 1956, p. 159

³² Cf. Vistian Goia, *Literatura pentru copii și tineret*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003, pp.111-113.

³³ *Ibidem*, p. 114.

³⁴ Cf. Gheorghe Vrabie, *op.cit.*, p. 82.

³⁵ *Ibidem*, p. 86.

2. Anghelescu, Mircea, *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei, București, 1976
3. Bîrlea, Ovidiu, *Antologie de proză populară epică*, Editura pentru Literatură, București, 1966
4. Bârlea, Ovidiu, *Folclorul românesc. Momente și sinteze*, vol I, Editura Minerva, București, 1981
5. Bettelheim, Bruno, *Psychanalyse des contes de fées*, Ed. Robert Laffont, Paris
6. Goia, Vistian, *Literatura pentru copii și tineret*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003
7. Ispirescu, Petre, *Basme*, Editura Simplu, București, 2008
8. Ispirescu, Petre, *Legende sau Basmele românilor*, Editura Minerva, București, 1989
9. Reteganul, Ion Pop, *Povești populare*, Editura Facla, Timișoara, 1989
10. Stăncescu, Dumitru, *Cerbul de aur*, Editura Minerva, București, 1985
11. Vrabie, Gheorghe, *Proza populară românească*, Editura Albatros, București, 1986